

स्वयंसेवी संस्थाद्वारे संचलित अनुदानित वसतिगृह
ईमारतीबाबत भाडे धोरण निश्चित करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक - बीसीएच-२०१५/प्रक्र.३२७/शिक्षण-२

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : ९ डिसेंबर, २०१९

वाचा -

१.स.क.सां.का.व क्री.विभाग,शा.नि.क्रमांक बीसीएच-१०९७/प्र.क्र.१००/मावक-४,दि.१६.३.१९९८

२.सा.न्या.व वि.स.विभाग,शासन शुध्दीपत्र क्र.बीसीएच-२०१५/प्र.क्र.३२७/शिक्षण-२, दि.१४.९.२०१७

प्रस्तावना-

सामाजिक न्याय विभागांतर्गत स्वयंसेवी संस्थाद्वारे मागासवर्गीय मुला-मुलींकरीता अनुदानित वसतीगृहे चालविण्यात येतात. संदर्भाधीन क्र.१ च्या शासन निर्णयान्वये स्वयंसेवी संस्थाद्वारे संचलित मागासवर्गीय अनुदानित वसतीगृहांना मान्यता आणि सहायक अनुदान देण्याबाबतची नियमावली तयार करण्यात आलेली आहे. सदर नियमावलीतील तरतुदीनुसार मागासवर्गीयांच्या अनुदानित वसतिगृहातील प्रवेशित विद्यार्थ्यांकरीता स्वयंपाकघर, भोजनकक्ष,कोठीघर, प्रसाधनगृह,स्नानगृह व अधीक्षकांचे निवासस्थान यासारख्या आवश्यक सोयींनी युक्त अशा ईमारत/घर आवश्यक असल्याची तरतूद आहे.या नियमावलीच्या नियम-चार (ब) (२) नुसार वसतीगृहाच्या इमारतीत विद्यार्थीनिहाय जागा निश्चित करताना शयनकक्ष व भोजनकक्ष यासाठी किमान २४ ते कमाल ४० चौरस फूट याप्रमाणात जागा आवश्यक असल्याचे नमूद केले आहे. तथापि,स्वयंपाकघर,कोठीघर,प्रसाधनगृह,स्नानगृह तसेच अधीक्षकाचे निवासस्थान यासाठीच्या जागेबाबत नमूद केलेले नाही. वसतिगृहाच्या व्याख्येमध्ये या बाबी आवश्यक असल्याचे स्पष्ट केले असून त्याअनुषंगाने स्वयंसेवी संस्था संचलित अनुदानित वसतीगृहाचे भाडे निश्चित करण्याच्या अनुषंगाने जागेचे किमान व कमाल क्षेत्रफळ सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.त्याअनुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आलेला आहे.

शासन निर्णय-

उपमुख्यवास्तुशास्त्रज्ञ,सार्वजनिक बांधकाम विभाग,पुणे तसेच अधीक्षक अभियंता व कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग,पुणे यांनी स्वयंसेवी संस्था संचलित अनुदानित वसतिगृहासाठी कमाल व किमान भाडे निश्चित करण्याच्या अनुषंगाने वसतीगृहातील मान्य संख्या विचारात घेवून त्यानुसार वसतिगृहासाठी आवश्यक जागेचे क्षेत्रफळ खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात येत आहे:-

अ.क्र.	वसतीगृहाची मान्य संख्या	किमान जागा (चौ.फूट)	कमाल जागा (चौ.फूट)
१	२४	४०००	४९००
२	४८	६०००	७३१५
३	७५	९१२०	११०५०
४	१००	११२००	१३६३०

(उपरोक्त क्षेत्रफळामध्ये निवासगृह, कार्यालय, स्वयंपाकघर, भोजनकक्ष, कोठीगृह, बहुउद्देशीय कक्ष, अधिकांश निवासस्थान, चौकीदार निवासस्थान, प्रसाधनगृह (वॉशबेसीनसह), पॅसेज व जिना इत्यादी बाबींचा समावेश असेल)

२. उपमुख्यवास्तुशास्त्रज्ञ, सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांनी वसतिगृहासाठी प्रस्तावित केलेले जागेचे क्षेत्रफळ हे किमान असून त्यामध्ये कपात करता येणार नाही.

३. स्वयंसेवी संस्था संचलित अनुदानित वसतीगृहाकडे असलेली भाड्याची जागा उक्त नमूद केल्याप्रमाणे मान्य संख्येच्या प्रमाणात आवश्यक त्या किमान गरजेपेक्षा कमी नसल्याबाबत कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम आणि जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी प्रमाणित करणे आवश्यक राहिल. स्वयंसेवी संस्थाद्वारा संचलित अनुदानित वसतीगृहे यांच्यासाठी जागेच्या क्षेत्रफळाबाबत शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार किमान जागेसह अत्यावश्यक सोयीसुविधा उपलब्ध करून देणे गरजेचे आहे. स्वयंसेवी संस्थाकडून वसतीगृहातील मुलांना आवश्यक जागेसह अत्यावश्यक सोयीसुविधा देण्यात येत आहेत किंवा कसे, याची वेळोवेळी तपासणी करून खातरजमा करण्याची जबाबदारी जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद यांची आहे. त्यानुसार उक्त परिच्छेद १ येथे नमूद केल्यानुसार वसतीगृहातील विद्यार्थ्यांना पुरेशी जागा उपलब्ध करून देण्याबाबत तीन महिन्यांची मुदत देवूनही जागा उपलब्ध करून न दिल्यास अशा प्रकरणात मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी आयुक्त, समाज कल्याण यांच्या पूर्वमान्यतेने वसतीगृहाची मान्यता रद्द करण्याबाबत विहित तरतुदीचा अवलंब करून नियमानुसार कारवाई करण्यात यावी.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१९१२०९१५४८५९१६२२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अ.कों.आहिरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. आयुक्त, समाज कल्याण, पुणे

२. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण

३. सर्व सहायक आयुक्त, समाज कल्याण

४. सर्व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद

५. मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सा. बां. विभाग, मईबान पथ, मुंबई

६. मुख्य अभियंता, सा. बां. प्रादेशिक विभाग, पुणे

७. प्रधान सचिवांचे स्वीय सहायक, सा. न्या. व वि. स. विभाग, मंत्रालय, मुंबई

८. निवडनस्ती